

Poradňa psychológa

Na vaše otázky odpovedá
prof. PhDr. Ivan Štúr, CSc.

? Životná bábika
Celé detstvo sme sa našej dcére venovali, a predsa sa teraz, vo veku tinedžerky, ukazuje ako náročná, požadovacia a neuspokojená...

Láska by mala umocňovať radosť zo života, potešenie z vlastných schopností, tiež dostatok ohľaduplnosti k druhým a odolnosť voči stresom a nedostatku. To je pekné, ale dosť všeobecné. Čo to znamená? Najdôležitejšie je, aby dieťa získalo pocit, že niekam patrí. Citovú istotu vo svojej rodine. To sa nedá zdôrazňovať slovami, vycítiť to z nášho záujmu oň, z dostatku pozornosti, ktorú mu venujeme a z radostného porozumenia jeho počiatočnej neobratnosti. Primeranou pochvalou zvyšujeme nielen jeho sebavedomie, ale aj motiváciu k ďalšej samostatnej činnosti. Základom nech je naša radosť z dieťaťa, radosť, že ho máme a radosť z jeho postupného vývinu. Inými slovami, o osude človeka rozhoduje nielen chápanúca rodina, ale aj nadväzujúca seba výchova.

Obidve zložky spolu úzko súvisia. Rodičovská pozornosť zabezpečuje citovú istotu a podporuje ambície, vzájomná spolupráca vedie k napodobňovaniu dospelého modelu. Dieťa sa teší svojej narastajúcej schopnosti, rodič sa musí zmieriť s vidinou druhého miesta. Pokiaľ by sme robili všetko za dieťa, udržme si síce pocit dospelej sily, ale oberieme ho o radosť z výkonu, nutne spojenú s vynaloženou námahou. Niektorým rodičom je takýto postoj prirodzený a samozrejmý, tešia sa narastajúcej samostatnosti dieťaťa, nepotrebujú si pestovať vedomie nadradenosti na jeho úkor. Iní nepripustia nič okrem svojej vôle. Opäť sa nám hlási dôležitá požiadavka, že výchova je predovšetkým seba výchovou a každý neúspech by sme mali riešiť u seba! Šťastní, spokojní a schopní rodičia mávajú šťastné, spokojné a schopné deti.

Veľmi sa dnes zdôrazňuje – a povedzme si, že oprávnene – pocit prínaležitosti dieťaťa k rodine, citová istota prvých rokov, teoreticky povedané – vzťahová väzba. To je to krásne puto rodič – dieťa, ale nenapadá vám, že v rôznej situácii môže tragicky chýbať? Ukazuje sa, že okolo 13 percent detí z detského domova môže byť citovo nasýtených. Sú to zrejme šťastní miláčikovia vychovávateľiek, ale predsa tie ostatné nemôžeme odpísať. Mnohé deti z tzv. usporiadaných rodín nikdy nezažili úprimný, srdečný vzťah so svojimi hľadajúcimi rodičmi. A predsa dosiahli primeranú ľudskú úroveň, jednoducho vlastným úsilím, seba výchovou. Ak rodičia nemali o ne veľký záujem, vedeli si získať pozornosť iných ľudí a s úspechom v rôznych osobných záľubách rástla aj ich sebadôvera. Stále tu platí, že človek potrebuje človeka, ale rovnako aj to, že málo milované, či nemilované dieťa v rodine nie je životne stratené, ale má vlastné potencie privolať si záujem iných ľudí.

Bez dostatočnej pozornosti dospelých má dieťa sťaženú situáciu a musí vynaložiť oveľa viac námahy na seba výchovu. Na druhej strane, ani tá najcitlivejšia vzťahová väzba nie je samospasiteľná. Človek sa musí dotvoriť sám a márne by sa vyhovárал na rodičov, učiteľov či kamarátov. Malé dieťa nás privoláva pohľadom, úsmevom, džavotanim a načahujúcimi sa rúčkami, celou svojou neschopnosťou. Väčšie deti si získavajú pozornosť a lásku spoluprácou a výkonmi. V útlom detstve sme závislí od rodičov, neskôr stále viac rozhodujeme o svojom osude sami. Preto je také potrebné popri pozornosti a pochopení oceňovať u dieťaťa jeho vlastné uvažovanie, úspechy a nezatracať ho s jeho chybami. Cesta dieťaťa, ktoré zablúdilo v nadmiere rodičovskej lásky, vedie podporou a oceňovaním jeho seba výchovných tendencií, intenzívnych osobných záľub a vzťahmi s úspešnejšími kamarátmi.

Poradňa pediatra

Radi **MUDr. Andrea Hervayová**
z ambulancie pre deti a dorast
MEDPED v Senci

? Choroba zo stresu?
Mám škôlkara, ktorý, žiaľ, škôlku príliš nemusí. Od nástupu je každé ráno plačlivý, vždy ho musím uisťovať, že sa preňho budem poobede ponáhľať. Potom, keď je cez deň v škôlke, učiteľky hovoria, že už neplače, hrá sa s deťmi, je v pohode, len tie rána sú dosť vyčerpávajúce. Čo ma však trápi je to, že keď majú mať besiedku, večer predtým vždy ochorie. Choroba prichádza náhle, z plného zdravia, už večer teplotuje až do 40 °C a nakoniec vždy skončíme na antibiotikách. Do škôlky chodí už rok a stále dokola sa to opakuje. Čo by som mohla urobiť, aby som eliminovala chorobu zo stresu? Existuje vôbec niečo také?

Myslím, že s vašim problémom nie ste sama, často sa s ním stretávam, dokonca s tým mám vlastnú skúsenosť u mojich dvojčiek. Každé dieťa je iné a mama najlepšie vie, čo naň platí. Treba to brať s rezervou a nenútiť dieťa vystupovať, ak sa na to necíti, čím viac tlačíme deti na vystupovanie, tým je to u niektorých drobcov horšie. Nechajte tomu voľný priebeh. Ak bude chcieť, samo naberie odvalu. Samotný kolektív detí je záťaž na psychiku, imunitu, kým si dieťa zvykne a kým sa vybuduje získaná imunita, prejde aj pol roka, až potom môžeme hodnotiť. Niektoré deti si ale nikdy nemusia zvyknúť na prezentovanie sa. Ak to od nich neustále vyžadujeme, sú schopné až ochorieť. Eliminovať chorobu zo stresu môžeme najviac tým, že dieťa budeme podporovať vo všetkom, chváliť, a zároveň ho nebudeme nútiť do niečoho, čo ono absolútne nechce. Uvidíte, príde čas, keď sa dočkáte prekvapenia a budete až dojatá z toho, čo vaše dieťa dokáže.

? Aké sú príznaky cystickej fibrózy?
Ako sa prejavuje cystická fibróza (CF)? Moja dcéra má dva roky, od jedného roka býva pomerne často chorá, je to naše jediné dieťa, starám sa o ňu ako najlepšie viem, občas sa mi zdá, že keď jej pobozkám čelo, niekedy má akoby slasnú chuť. Aké sú vyšetrovacie postupy pri takomto ochorení?

Od februára 2009 je na území Slovenskej republiky zavedený celoplošný skrining (vyšetrenie) novorodencov na zistenie alebo vylúčenie CF. Ide o metódu včasnej diagnostiky ochorenia: vykonáva sa rozbor suchej kvapky krvi na prítomnosť imunoreaktívneho trypsínu, látky, ktorá vykazuje u novorodencov s CF zvýšené hodnoty. V prípade, že je test pozitívny, uskutoční sa genetické vyšetrovanie na potvrdenie mutácií v géne pre CF. Liečba takto môže začať krátko po narodení, čo je veľmi výhodné, lebo platí zásada, že čím skôr sa začne, tým lepšia je prognóza. CF sa prejaví najčastejšie už v detskom veku. Upozorniť na ňu môže viacero príznakov, ktoré sú typické a charakteristické. U novorodenca či dojčťa ju „prezradí“ nepriechodnosť čriev (mekóniový ileus) v období krátko po narodení, alebo predĺžená doba trvania novorodeneckej žltacky. U detí v predškolskom veku bývajú prítomné nosové polypy (výrastky) a opakované zápal prínosových dutín. U školopovinných detí a starších jedincov nachádzame